

Recensies

Suzanne Hautvast*

Nancy Campbell, J.P. Olsen & Luke Walden (2008). *The Narcotic Farm. The rise and fall of America's first prison for drug addicts*. New York: Abrams. ISBN 978 0 8109 7286 5, \$ 29,95

In 1935 werd in Lexington (Kentucky) de Narcotic Farm geopend. Sinds de jaren twintig was het aantal drugsverslaafden in gevangenissen aanzienlijk toegenomen door strengere drugswetten. Bovendien waren de drugsverslaafden niet meer aan benzo's verslaafde vrouwen uit de upper en middle class, maar waren steeds vaker mannen uit de arbeidersklasse verslaafd aan illegale drugs. Gevangenisbewaarders hadden moeite om de drugs uit de gevangenissen te houden en konden niet voorkomen dat nieuwe gevangenen hun niet-verslaafde medegevangenen van drugs voorzagen.

Dit bracht enkele ambtenaren op het idee om een aparte gevangenis voor drugsverslaafden in te richten. Om tegemoet te komen aan progressieve partijen die het onjuist vonden om verslaafden op te sluiten, zou de nieuwe gevangenis

functioneren als een ziekenhuis waar medische behandeling werd gegeven. Zo kreeg Narco, zoals het instituut in de volksmond werd genoemd, een tweeledig doel: het straffen en resocialiseren van overtreders van drugswetten en het genezen van drugsverslaafden. Beide doelen geven Amerika's visie weer op hoe om te gaan met drugsverslaafden: enerzijds dienden ze behandeld te worden als criminelen, anderzijds als zieken.

De behandeling was veelomvattend en bestond uit individuele en groepspsychotherapie, religieus onderwijs, werk en recreatie. Werk was tot halverwege de jaren zestig het basisbestanddeel van de behandeling. De Narcotic Farm lag op een terrein van duizend hectare, waar verschillende werkprojecten gehuisvest waren. Naast werk werd er veel waarde gehecht aan sport en artistieke bezigheden, waarbij de muzikale activiteiten landelijke bekendheid verwierven. Eind jaren zestig veranderde de gevangenis in een therapeutische gemeenschap; groepstherapie in de buitenlucht verving het werken op het land of boerderij. Bijzonder was bovendien dat er vanaf het begin een onderzoeksinstituut binnen de

* Drs. S. Hautvast is coördinator Huiskamer Aanloop Prostituees bij De Tussenvoorziening te Utrecht. E-mail: suzannehautvast@lombok.nl.

muren van de Narcotic Farm was gevestigd. Lange tijd was dit het enige instituut waar onderzoek werd gedaan naar verslaving en verslaafden.

Narco was tot ver in de jaren zeventig een soort rariteitenkabinet van een zeer gevarieerd drugspubliek. Straatjunks, prostituees maar ook jazzmuzikanten en cowboys vonden er hun onderkomen. De in dit tijdschrift verschillende keren genoemde William S. Burroughs verbleef er eveneens, in de jaren vijftig. Narco sloot haar deuren na zo'n veertig jaar, door veranderende drugspolitiek en dubieuze experimenten waarbij gevangenen vrijwillig aan testprogramma's meededen en als beloning drugs kregen. Dit prachtig uitgegeven (foto)boek is een absolute aanrader voor iedereen die geïnteresseerd is in de geschiedenis van de drugshulpverlening (in de Verenigde Staten). Voor wie niet van lezen houdt of de Engelse taal onvoldoende machtig is, vertellen de foto's een verhaal dat niet veel woorden nodig heeft.

Alexander Masters (2006). *Stuart: A life backwards*. New York: HarperPerennial. ISBN 978 0 0072 0037 5, \$ 25,- (vert. Stuart, een leven achterstevoren)

Na twee jaar ploeteren legde auteur Alexander Masters een eerste versie van zijn manuscript *Stuart: A life backwards* voor aan hoofdpersoon Stuart Shorter. Die vond het maar niks; een 'saai lulverhaal'. Schrijf het achterstevoren en maak er een spannend verhaal van, is zijn advies. En zo geschiedde. De zeer geslaagde uiteindelijke versie heeft Stuart echter niet meer kunnen lezen. Op 6 juli 2002,

drie jaar nadat Masters en Shorter elkaar ontmoetten, kwam hij onder een trein. Of het hierbij ging om een ongeluk of om zelfmoord, is niet bekend.

Masters en Shorter leerden elkaar kennen tijdens een campagne voor de vrijlating van twee directeurs van een opvangvoorziening voor dak- en thuislozen in het Engelse Cambridge. De directeurs waren veroordeeld voor het toestaan van handel in drugs in de voorziening. Shorter was niet alleen verslaafd aan alcohol en heroïne, een 'chaotic' (Masters gebruikt slechts eenmaal het woord *bordeline*) en bij vlagen behoorlijk agressief, maar ook een begenadigd spreker die met zijn verhalen een publiek kon boeien. Ook Masters raakte geboeid en besloot het leven van Shorter op te tekenen. Zo ontstond het idee voor een biografie.

Het boek is echter veel meer dan een biografie. Het verhaal van het contact en vriendschap tussen Masters en Shorter is minstens zo belangrijk als het levensverhaal van Shorter alleen. Masters maakt dit duidelijk door gebruik te maken van twee verhaallijnen. Het verhaal van Shorters leven wordt achterstevoren verteld. Het verhaal van het tot stand komen van het boek en de relatie van Masters en Shorter chronologisch. Zowel de keuze voor de twee thema's (levensverhaal en verhaal van een vriendschap), als de twee verhaallijnen, is een meesterlijke zet van Masters. Het boek verveelt geen moment. Het verhaal over de (welbekende) rotjeugd met handicap, seksueel misbruik, huiselijk geweld, echtscheiding enzovoort, wordt op de juiste momenten

afgewisseld met vragen en verbazing van Masters en een spitsvondige, weigerende en schouderophalende Shorter.

Masters' vragen zijn de vragen die velen van ons stellen of zouden willen stellen: waarom slaap je nog steeds op straat terwijl er zoveel slaapplekken zijn? Hoe ziet je dag er uit als je in de gevangenis zit? Hoe raakte je verslaafd, wanneer ging het mis? Hoe was je eerste nacht op straat? Shorters antwoorden zijn verhelderend, ontvullend, soms pijnlijk en vaak behoorlijk grappig. Over de mannen met wie hij zijn eerste nacht op straat doorbracht: 'How did you meet

Tom and Asterix then?' 'They were just sitting there.' 'What were your first words?' 'Can't remember.' 'What sort of thing?' 'Haven't a clue. What's it matter?'

Zeer aangenaam is dat Masters geen moment de neiging heeft Shorter te red- den. Hij houdt zich met Shorter bezig omdat diens leven hem interesseert en hij dat leven op zijn manier op papier wil zetten. Het is mijn jeugd, werpt Shorter hem eens toe als hij de feiten niet helemaal juist weergeeft. Het wás jouw jeugd, laat Masters zijn vriend fijntjes weten: 'It's mine now.'